

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 1

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Модернізація України: проблеми та технології успішності
(питання економіки, права, соціології, освіти і культури)”
м. Київ, МАУП, 12 листопада 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 30.09.15)*

Редакційна колегія:

*А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук., доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук; доц.;
Д. Г. Юник, д-р пед. наук, проф.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 1: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Модернізація України:
проблеми та технології успішності (питання економіки, права, соціології,
освіти і культури)”, 12 листопада 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голо-
ва) [та ін.]. — 2015. — 486 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Середюк К. В. Управління державними корпоративними правами: дискримінація та шляхи подолання	366
Барладян О. С. Поняття інтелектуальної власності як об'єкт захисту в державі	369
Батура С. В. Проблема законодавчого регулювання виборчої системи до Верховної Ради України: реалії та перспективи	371
Белецька О. В. Проблема соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти в Україні	375
Бурденюк В. М. Засади та принципи діяльності національної поліції України	378
Гаиблы С. Государственные органы, их классификация	387
Данилюк О. В. Стан теорії і практики комунікативної методики викладання іноземних мов у сучасній педагогічній науці	390
Дмитренко Т. Л. Розвиток інформаційних систем як шлях до прозорості вексельного ринку	392
Зарва В. В. Проблеми та перспективи використання інформаційно-комунікаційних технологій в сучасній освіті: короткий аналіз	395
Комашко Л. Г. Відповідальність як чинник трансформації громадянського суспільства України	398
Красногор О. В. Центральні органи виконавчої влади в Україні: статус, повноваження, функції	402
Кривоберець М. М. Вплив сфери туристичних послуг на розвиток національної економіки	407
Лісовська Ю. П. Освіта, наука та виховання як запорука успіху адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки	412
Риженко О. С. Класифікація податкових ризиків у правовій науці	415
Росеро Г. Специфіка інституціалізації освіти в суспільствах перехідного соціально-економічного стану	419
Соляр Л. В. До проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва	422
Толєвська І. Туризм як фізична і соціальна рекреація людини у сучасних умовах її життєдіяльності	425

СПЕЦИФІКА ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ В СУСПІЛЬСТВАХ ПЕРЕХІДНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ

Висхідними положеннями для усвідомлення проблеми інституціоналізації освіти в суспільствах перехідного соціально-економічного стану є слідуючи.

По-перше, освіта є домінуючою складовою духовного життя будь-якого суспільства і виконує три основних функції: людинотворчу — забезпечення певного рівня знань людини (особистості), грамотності, формування відповідного стану емоційно-вольової сфери людини, її поведінкових орієнтацій, готовності до виконання різних соціальних ролей; технологічну — забезпечення “бази життя”, формування навичок і умінь трудової, громадської, господарської, професійної та іншої діяльності людини; гуманістичну — всебічного виховання людини, формування високої моральності, культури, розуміння пріоритетів загальнолюдських цінностей (життя, праці, самої людини, природи) тощо [3, с. 615].

По-друге, освіта — невід’ємна складова соціальної політики будь-якої держави. Пояснення цій складовій дає розуміння суті, мети соціальної політики. Це: “створення умов для задоволення соціальних потреб та інтересів людей, підтримки, захисту, корекції та реабілітації окремих громадян і соціальних груп, а також розвиток (соціалізація) людини [2, с. 386].

По-третє, нинішні процеси розвитку, а то і певних радикальних змін інституту освіти притаманні більшості країнам світу, у зв’язку з рядом слідуючих об’єктивних обставин: а) демографічним вибухом кінця 40-х років ХХ століття, що спричинив збільшення, наприклад, студентства майже в три рази; б) різке збільшення об’ємів наукової та іншої інформації; в) посилення масштабів виробничої мобільності (поява нових професій і зростання закону на професійні кадри); г) зростання ролі науки і сучасних технологій у житті людини; д) розвиток засобів масової комунікації і посилення їх впливу на усі суспільні процеси; е) збільшення вільного часу у житті людини завдяки науково-технічному прогресу; ж) помітне зростання рівня життя людини; з) демократизація суспільного життя; з) збільшення середньої тривалості життя людини тощо [6, с. 305–306].

За вище вказаних особливостей, інститут освіти постає не лише як невід’ємна частина соціальної системи, певна її домінанта але й як безперервний суспільний процес перш за все в системі постійного переходу

людини від одного достатньо високого стану розвиваючого навчання і виховання, — зазначають українські соціологи М. П. Лукашевич та В. П. Солодков, — до більш високого [5, с. 80]. За “горизонтальним” принципом це перехід від дошкільної освіти і виховання до загальної середньої освіти, від неї — до позашкільної освіти і виховання, а затим — до професійно-технічної освіти, вищої освіти, післядипломної підготовки, аспірантури, докторантури, самоосвіти. Так, зокрема, до 2014 року виглядала “горизонтальна” система освіти в Україні, хоча окремі її складові в останні роки принципово змінилися. Наприклад, у відповідності із Законом України “Про вищу освіту”, дав дещо нове, розширене трактування самого феномену “вища освіта”. Воно таке: “вища освіта — сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що складністю є вищими ніж рівень повної загальної середньої освіти” [4, с. 4].

Достатньо складною була і залишається проблема інституціоналізації системи освіти, яка найперше визначається суттю, характером, особливостями конкретного суспільства. По суті йдеться про інституціональний комплекс педагогічних відносин, тобто відносин між суб’єктами освітнього процесу, пов’язаних з розв’язанням завдання освіти і виховання. Так українські педагоги І. М. Гавриленко і О. Л. Скідан вважають поняття “педагогічні відносини” ключовою категорією соціології освіти загалом. Вони пишуть: “Педагогічні відносини розгортаються через взаємодію суб’єктів освітнього процесу з приводу навчання та виховання. Вони здійснюються у формі і змісті навчально-виховного процесу” [1, с. 127].

Інституціоналізація системи освіти, таким чином, це сукупність та відповідна взаємодія певних освітніх інститутів, що діють у державі. До таких інститутів (згруповано) відносять:

- на першому рівні — сукупність взаємопов’язаних між собою учбово-виховних інститутів;
- на другому рівні — організації самоврядування учбово-виховним процесом;
- на третьому рівні — інститут управління освітнім комплексом;
- на четвертому рівні — мережа науково-дослідних і науково-методичних інститутів.

Для усвідомлення суті тих необхідних трансформаційних процесів, що мають місце на кожному інституційному рівні освітньої системи, важливо знати суть, призначення інститутів певного рівня. Так, інститут першого рівня, це, власне, ті навчально-освітні структури, що забезпечують отримання дошкільної, шкільної (загальної середньої), професійно-технічної, вищої, післядипломної освіти, освіти у аспірантурі та докторантурі, самоосвіти. За досить не великими організаційно-функціональними відмінностями, система таких інститутів у країнах світу фактично не вирізняється. Можна, хіба

що, вести мову про пропорційність співвідношення таких інститутів в залежності від рівня соціально-економічного розвитку держави, характеру і особливостей народногосподарського комплексу тощо.

Систему інститутів другого рівня становлять саме ті структури навчальних закладів, що створюються задля безпосередньої організації навчально-виховного процесу: вчені ради, наглядові ради, комісії, комітети, різноманітні професійні об'єднання, громадські фонди тощо. Принципово важливо, що в цілому такі інституції багато в чому сприяють не просто організації дієвого навчального процесу але й демократизації навчання й виховання, розвитку самоврядних засад в освіті, забезпеченню належного громадського контролю за системою освіти, діяльністю навчально-виховних структур.

Третій рівень інститутів управління системою освіти становлять ті, що безпосередньо організують і керують освітньою системою: уряди країн, відповідні міністерства і відомства, галузеві міністерства і відомства, виконавчі органи влади на місцях тощо.

Що стосується інституцій четвертого рівня — то їх завдання (науково-дослідні, методичні інститути) сприяти максимальній ефективності навчально-виховної роботи, підвищення її дієвості у відповідності із потребами особистості, держави, суспільства.

В суспільствах перехідного характеру, до яких, зокрема, відносимо і Україну, трансформаційні процеси в освіті охоплюють всі перераховані інститути у залежності від їх суті і призначення на основі загального комплексного підходу до вдосконалення освіти в цілому.

Література

1. Гавриленко І. М., Скідан О. Л. Соціологія освіти / І. М. Гавриленко, О. Л. Скідан. — Запоріжжя; ЕТТА Пресс, 1998. — 396 с.
2. Головатий М. Ф. Соціальна політика і соціальна робота: Термінол.-понятійний слов. / М. Ф. Головатий, М. Б. Панасюк. — К.: МАУП, 2005. — 560 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 1040 с.
4. Закон України “Про вищу освіту”: <http://zakon4.rada.go.ua/Laws/Show/1556-18>. — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2015. — 136 с.
5. Лукашевич Н. П., Солодков В. Т. Соціологія образования / Н. П. Лукашевич, В. Т. Солодков. — К.: МАУП, 1997. — 234 с.
6. Судаков В. И., Алиев М. С., Акимов Д. И., Дамиров А. Г. Образование как специализированная институциональная система переходного общества: функциональные компоненты и уровни // Соціологічна наука і освіта в Україні: Зб. наук. пр. / Укл. В. І. Судаков, М. В. Туленков / В. И. Судаков, М. С. Алиев, Д. И. Акимов, А. Г. Дамиров. — К.: МАУП, 2000. — 402 с.